

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامعه‌شناسی

(کلیات، مفاهیم، پیشینه)
(ویراست دوم)

۱۴۸۰۰۴۸

۵۵/۹/۳۰

تألیف

دکتر معجبی صداقتی فرد

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد گرمسار

اربابان
نشر از سبازان

صدافتی فرد، مجتبی، ۱۳۵۳.

جامعه‌شناسی (کلیات، مفاهیم، پیشینه)، ویراست دوم، مؤلف: دکتر مجتبی صدافتی فرد. - تهران: نشر ارسباران، ۱۳۹۹.

دوازده / ۳۵۶ / ص: مصور، جدول، عکس، نمودار.

شابک: ISBN: 978 - 964- 6389 - 63 - 2

شابک:

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا؛

موضوع: جامعه‌شناسی -- تاریخ، جهانی شدن -- جنبش‌های اجتماعی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ ۳۳ ص ۲ / ف ۶۰۶ HM

رده‌بندی دیویی: ۳۰۱

شمار کتابشناسی ملی: ۱۸۱۹۶۹۳

بیایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

مخاطب عزیز، خواننده گرامی، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مترجم و ناشر است. تکثیر آن به هر شکل و به هر نحوی، بدون اجازه از ناشر و مؤلف، و خرید و فروش آن کاری نادرست، غیرقانونی، و غیرشرعی است. با این حال، این اثر را به ناصحاب موجب بی‌اعتمادی در فضای نشر و فروش کتاب می‌شود و می‌تواند زمینه‌ساز مفسدات و ناسالامت‌ها جهت بی‌ارزش کردن زحمات دست‌اندرکاران فعالیت‌های فرهنگی و اقتصادی در جامعه شود. نهایتاً، به زیان خود شما و فرزندان‌تان خواهد شد.

سایت

www.Ravabook.com

پست الکترونیکی

panahir91@yahoo.com

جامعه‌شناسی (کلیات، مفاهیم، پیشینه) (ویراست دوم)

مؤلف: دکتر مجتبی صدافتی فرد

ناشر: ارسباران

نوبت چاپ: هفتم، زمستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۵۰

تعداد صفحات: ۳۶۸ صفحه

قیمت: ۶۸۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف‌نگار

شابک: ISBN : 978-964-6389-63-2

شابک: ۹۷۸۹۶۴۰۶۳۸۹۰۶۳۰۲

مرکز پخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم، پلاک ۶۳

تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹ ۸۸۹۶۷۷۰۴ ۸۸۹۶۵۲۲۸ تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار چاپ اول
۵	پیشگفتار چاپ دوم
۷	فصل اول : جامعه‌شناسی
۷	درآمدی بر جامعه‌شناسی
۱۲	علوم اجتماعی
۱۴	چه تفاوتی بین علوم طبیعی و علوم اجتماعی است؟
۱۶	جامعه‌شناسی چیست؟
۱۹	موضوع علم جامعه‌شناسی
۱۹	پدیده‌های اجتماعی
۲۲	ویژگی‌های پدیده‌های اجتماعی
۲۴	کنش‌های متقابل اجتماعی
۲۵	انواع تقسیم‌بندی‌های جامعه‌شناسی
۲۷	جامعه‌شناسی عمومی و جامعه‌شناسی تخصصی (از لحاظ موضوع و جغرافیای)
۲۸	جامعه‌شناسی خرد و جامعه‌شناسی کلان (از لحاظ قلمرو و محدوده مطالعه)
۲۹	جامعه‌شناسی نظری و جامعه‌شناسی عملی (از لحاظ هدف و کاربرد)
۳۰	اهداف و وظایف جامعه‌شناسی
۳۵	زبان جامعه‌شناسی
۳۸	واژگان کلیدی
۳۹	فصل دوم : جامعه انسانی
۳۹	اشاره
۴۰	جامعه
۴۱	ویژگی‌های جامعه انسانی
۴۲	جامعه و نظام‌هایی برای رفع نیازهای اجتماعی
۴۴	جامعه انسانی و زندگی اجتماعی حیوانات
۵۲	منشأ جامعه
۵۴	انواع جوامع انسانی

۵۵	جوامع شکار
۵۶	جوامع شبانی
۵۷	جوامع کشاورزی
۵۸	جوامع با تمدن غیرصنعتی (سنتی)
۵۹	جوامع صنعتی
۶۲	جوامع فراصنعتی
۶۳	واژگان کلیدی

فصل سوم: فرهنگ

۶۵	اشاره
۶۶	فرهنگ
۶۸	فرهنگ مادی و غیرمادی
۶۸	الف - فرهنگ مادی
۶۸	ب - فرهنگ غیرمادی
۶۹	فرهنگ و تمدن
۷۰	ویژگی‌های فرهنگ
۷۴	خُرده‌فرهنگ‌ها
۷۶	تاخر فرهنگی
۷۷	تفاوت‌ها و گوناگونی‌های فرهنگی
۷۹	ویژگی‌های عام فرهنگی
۸۰	قوم‌مداری فرهنگی
۸۲	نسبیت فرهنگی
۸۴	فرهنگ‌پذیری
۸۶	انتقال فرهنگی
۸۷	اشاعه (پراکنش) فرهنگی
۸۹	ضد فرهنگ
۹۰	نظریه شخصیت بنیادین
۹۱	سخنی در باب فرهنگ ایرانیان
۹۳	واژگان کلیدی

فصل چهارم: ارزش اجتماعی، هنجار اجتماعی، کنترل اجتماعی، و انحراف اجتماعی

۹۵	اشاره
۹۶	ارزش‌های اجتماعی
۹۷	انواع ارزش‌های اجتماعی
۱۰۰	ویژگی‌های ارزش‌های اجتماعی
۱۰۳	هنجارهای اجتماعی

۱۰۶	انواع هنجارهای اجتماعی
۱۰۹	ویژگی‌های هنجارهای اجتماعی
۱۱۱	نسبت میان ارزش‌های اجتماعی و هنجارهای اجتماعی
۱۱۳	ابزارهای نظارت در جامعه
۱۱۳	کنترل (نظارت) اجتماعی
۱۱۵	همنوایی؛ پذیرش هنجارها
۱۱۷	انحراف (کجروی) اجتماعی
۱۱۸	گونه‌های انحراف اجتماعی
۱۲۰	واژگان کلیدی

فصل پنجم: جامعه‌پذیری ۱۲۱

۱۲۱	اشاره
۱۲۲	جامعه‌پذیری
۱۲۵	جامعه‌پذیری در تئری جامعه‌شناختی
۱۲۷	مراحل جامعه‌پذیری
۱۲۸	عوامل یا کارگزاران جامعه‌پذیری
۱۳۵	جامعه‌پذیری جنسیت
۱۳۸	جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی
۱۳۹	جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن
۱۴۱	واژگان کلیدی

فصل ششم: نقش اجتماعی - پایگاه اجتماعی - تحرک اجتماعی ۱۴۳

۱۴۳	اشاره
۱۴۴	نقش اجتماعی
۱۴۵	انواع نقش‌های اجتماعی
۱۴۷	ویژگی‌های نقش اجتماعی
۱۴۷	تعارض نقش
۱۴۸	فشار نقش
۱۴۸	شکست در ایفای نقش
۱۴۹	نظریه تحلیل نمایی و نقش‌های اجتماعی
۱۵۰	نقش‌های جنسی
۱۵۲	پایگاه اجتماعی
۱۵۳	انواع پایگاه‌های اجتماعی
۱۵۶	چه رابطه‌ای بین نقش و پایگاه اجتماعی است؟
۱۵۶	تحرک اجتماعی و انواع آن
۱۵۸	انواع جوامع از لحاظ میزان تحرک اجتماعی

۱۶۲	عوامل مؤثر بر تحرک اجتماعی
۱۶۴	واژگان کلیدی

فصل هفتم: نهادهای اجتماعی..... ۱۶۵

۱۶۵	اشاره
۱۶۶	نهاد اجتماعی
۱۶۹	انواع نهادهای اجتماعی
۱۷۲	کارکرد نهادهای اجتماعی
۱۷۳	روابط متقابل میان نهادهای اجتماعی
۱۷۶	نقش چیست؟
۱۷۷	سازن‌های اجتماعی
۱۷۹	ساخت اجتماعی
۱۸۰	واژگان کلیدی

فصل هشتم: تغییر اجتماعی..... ۱۸۱

۱۸۱	اشاره
۱۸۲	تعریف تغییر اجتماعی
۱۸۳	ویژگی‌های تغییر اجتماعی
۱۸۴	شرایط تغییر اجتماعی
۱۸۷	عوامل و کارگزاران تغییر اجتماعی
۱۹۲	نظریه‌های تغییر اجتماعی
۱۹۷	انقلاب اجتماعی
۲۰۱	نظریه‌های انقلاب
۲۰۳	واژگان کلیدی

فصل نهم: قشربندی اجتماعی..... ۲۰۵

۲۰۵	اشاره
۲۰۶	قشربندی اجتماعی
۲۰۹	طبقه اجتماعی
۲۱۰	ملاک‌های طبقه اجتماعی
۲۱۴	تاریخچه توجه به نابرابری‌های اجتماعی
۲۱۵	چشم‌انداز مارکس در باب قشربندی اجتماعی
۲۱۶	تحلیل وبر از قشربندی اجتماعی
۲۱۷	دیدگاه گورویچ در باب قشربندی اجتماعی
۲۱۸	نظام‌های قشربندی

۲۱۸	بردگی
۲۱۹	کاست
۲۲۰	رسته
۲۲۰	طبقه
۲۲۰	شیوه‌های سنجش قشربندی اجتماعی
۲۲۱	قشربندی اجتماعی در نگاه مکاتب کارکردگرایی و تضادگرایی
۲۲۴	واژگان کلیدی

فصل دهم: گروه‌های اجتماعی و رفتارهای گروهی..... ۲۲۵

۲۲۵	اشاره
۲۲۶	گروه اجتماع
۲۲۷	انواع گروه اجتماعی
۲۳۶	رفتارهای جمعی
۲۳۷	ویژگی‌های رفتار جمعی
۲۳۸	جماعت یا انبوه خلق
۲۴۲	عامه
۲۴۳	توده
۲۴۶	واژگان کلیدی

فصل یازدهم: جنبش‌های اجتماعی..... ۲۴۷

۲۴۷	اشاره
۲۴۸	حقوق انسان‌ها و تفاوت جامعه قدم و جدید
۲۴۹	جنبش‌های اجتماعی
۲۵۱	اهداف جنبش‌های اجتماعی
۲۵۳	ویژگی‌های مهم جنبش‌های اجتماعی
۲۵۵	انواع جنبش‌های اجتماعی
۲۵۷	جنبش‌های اجتماعی شهری
۲۵۸	جنبش‌های اجتماعی فراگیر (نمونه جنبش اجتماعی زنان)
۲۶۱	جنبش‌های اجتماعی در تاریخ معاصر ایران
۲۶۴	واژگان کلیدی

فصل دوازدهم: جهانی شدن و جامعه اطلاعاتی..... ۲۶۵

۲۶۵	اشاره
۲۶۶	جهانی شدن
۲۶۸	جهانی شدن فرهنگ
۲۷۰	انقلاب الکترونیک و جامعه اطلاعاتی

۲۷۴	دهکده جهانی
۲۷۴	پیامدهای جهانی شدن و جامعه اطلاعاتی
۲۷۸	واژه‌گان کلیدی

فصل سیزدهم: روش‌ها و فنون پژوهش در جامعه‌شناسی

۲۷۹	اشاره
۲۸۰	علم، روش علمی و پژوهش
۲۸۱	مراحل پژوهش علمی و ویژگی‌های آن
۲۸۶	پژوهش در جامعه‌شناسی
۲۸۹	انواع پژوهش در جامعه‌شناسی
۲۹۲	فنون پژوهش در جامعه‌شناسی
۲۹۵	مستندسازی و ماحول پژوهشی
۲۹۸	واژه‌گان کلیدی

فصل چهاردهم: تاریخ جاه‌شناسی (۱)

۲۹۹	اشاره
۳۰۰	اندیشه‌های اجتماعی
۳۰۱	اندیشه‌های اجتماعی در عصر باستان
۳۰۱	قرن ششم پیش از میلاد
۳۰۲	افلاطون
۳۰۶	ارسطو
۳۰۸	تفاوت دیدگاه افلاطون و ارسطو
۳۰۹	چه تفاوتی بین علم و فلسفه است؟
۳۱۱	جامعه‌شناسان مسلمان
۳۱۲	ابونصر فارابی: ۲۵۹-۳۳۹ ه. ق
۳۱۳	ابوریحان بیرونی: ۴۴۰-۴۶۲ ه. ق
۳۱۴	ابن‌خلدون
۳۱۷	قرون وسطی: ۱۵۰۰-۴۷۶ م
۳۱۹	دوران رنسانس: ۱۷۰۰-۱۵۰۰ م
۳۲۲	مکتب آرمان‌گرایی
۳۲۳	مکتب سوسیالیسم
۳۲۵	مکتب تجربه‌گرایی
۳۲۶	فلسفه تاریخ
۳۲۸	واژه‌گان کلیدی

پیشگفتار چاپ اول

اندیشیدن، نیایشی عقلانی است

(بوعلی سینا)

از سالها پیش، سخنی را از پیرفلسفه فرانسوی به یاد دارم که در جایی نوشته بود "جامعه‌ای که از درون غنی و قوی باشد، نگران و ترسان از آینده بیرون از اوست، نخواهد بود". این سخن درستی است و بخش مهمی از مباحثی که پیرامون مفهوم «تجلی فرهنگ»^۱ مطرح می‌شود در این رابطه است که موضوعیت می‌یابد. استغنا و قدرت درونی جامعه، شجاعت و شهامت بیرونی بدان می‌بخشد و در ایفای این نقش، علوم انسانی و فرهنگی در هر جامعه‌ای از دانشگاه‌های دیگر و حتی بیش از سایر دانشها کار مهمی را بر عهده دارند. مخصوصاً جامعه‌ای که با ریشه‌ای در گذشته و ارزش‌های جدید و انقلابی نوین، رو به سوی جهان مدرن داشته و ناگزیر از برقراری تعادلی اصولی میان سنت، مذهب و مدرنیته است، بیش از هر چیز نیازمند به‌کارگیری صحیح عناصر درونی خود برای پیشرفت همه‌جانبه و در عین حال، حفظ موازین اجتماعی و داشته‌های خود است. هرچند مدتی است عدم التماس^۲ به صاحبان دانش در کشورمان باعث مهاجرت روزافزون نخبگان فکری و علمی گردیده و جایگاه ما را در معرض از دست دادن حجم عظیمی از استعدادهای مورد نیاز خویش است که تبعات منفی آن دام‌گیر نه‌لها^۳ بعدی خواهد شد و البته غافل از آنکه این امر، توابع و تبعات بی‌اعتنایی یا کم‌توجهی خود ما به منابع علمی و انسانی‌مان است. به قول مرحوم اقبال:

که تقدیرش به دست خویش بنوشت
که دهقاننش برای دیگری کشت

خدا آن ملتی را سروری داد
بدان ملت سر و کاری ندارد

۱- مفهومی که متأسفانه در جامعه ما اغلب یا دستمایه اغراض سیاسی شده و یا برای توجیه إهمال ورزیدنمان در نگهداشت فرهنگ خودی به کار می‌رود.